

EUROOPA PARLAMENT

2014–2019

Istungidokument

A8-0001/2014

14.7.2014

RAPORT

ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu otsus euro kasutuselevõtu kohta Leedus
1. jaanuaril 2015
(COM(2014)0324 – C8-0026/2014 – 2014/0170(NLE))

Majandus- ja rahanduskomisjon

Raportöör: Werner Langen

Kasutatud tähised

- * nõuandemenetlus
- *** nõusolekumenetlus
- ***I seadusandlik tavamenetlus (esimene lugemine)
- ***II seadusandlik tavamenetlus (teine lugemine)
- ***III seadusandlik tavamenetlus (kolmas lugemine)

(Märgitud menetlus põhineb õigusakti eelnõus esitatud õiguslikul alusel.)

Õigusakti eelnõu muudatusettepanekud

Kahes veerus esitatud Euroopa Parlamendi muudatusettepanekud

Välja jäetav tekst on märgistatud vasakpoolses veerus *paksus kaldkirjas*. Asendatav tekst on märgistatud mõlemas veerus *paksus kaldkirjas*. Uus tekst on märgistatud parempoolses veerus *paksus kaldkirjas*.

Iga muudatusettepaneku päise esimene ja teine rida näitavad ära läbivaadatava õigusakti eelnõu asjaomase tekstiosa. Kui muudatusettepanek puudutab kehtivat õigusakti, mida õigusakti eelnõus soovitakse muuta, märgitakse päises lisaks kolmandale reale viide kehtivale õigusaktile ja neljandale reale viide muudetavale sättele.

Konsolideeritud tekstina esitatud Euroopa Parlamendi muudatusettepanekud

Uued tekstiosad on märgistatud *paksus kaldkirjas*. Välja jäetud tekstiosad on tähistatud sümboliga ■ või läbi kriipsutatud. Teksti asendamise puhul on uus tekst märgistatud *paksus kaldkirjas* ja asendatav tekst kustutatud või läbi kriipsutatud.

Erandina ei tähistata teenistuste tehtud puhtalt tehnilist laadi muudatusi lõpliku teksti vormistamiseks.

SISUKORD

lehekülg

EUROOPA PARLAMENDI SEADUSANDLIKU RESOLUTSIOONI PROJEKT	5
SELETUSKIRI	7
NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS	11
PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS.....	12

EUROOPA PARLAMENDI SEADUSANDLIKU RESOLUTSIOONI PROJEKT

ettepaneku kohta võtta vastu nõukogu otsus euro kasutuselevõtu kohta Leedus

1. jaanuaril 2015

(COM(2014)0324 – C8-0026/2014 – 2014/0170(NLE))

(Konsulterimine)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni ettepanekut nõukogule (COM(2014)0324),
 - võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 140 lõiget 2, mille alusel nõukogu konsulteeris Euroopa Parlamendiga (C8-0026/2014),
 - võttes arvesse komisjoni 2014. aasta lähenemisaruanne (COM(2014)0326) ja Euroopa Keskpanga 2014. aasta juuni lähenemisaruanne,
 - võttes arvesse oma 1. juuni 2006. aasta resolutsiooni euroala laienemise kohta¹,
 - võttes arvesse oma 20. juuni 2007. aasta resolutsiooni Euroopa Parlamendiga konsulteerimise meetodi parandamise kohta euroala laienemisega seotud menetlustes²,
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 100,
 - võttes arvesse majandus- ja rahanduskomisjoni raportit (A8-0001/2014),
- A. arvestades, et Leedu tegi esimese katse euro kasutusele võtta 2006. aastal; arvestades, et Leedu valitsus otsustas 25. veebruaril 2013 seada eesmärgiks euro kasutuselevõtt 1. jaanuaril 2015 ja Leedu parlament (Seimas) võttis 17. aprillil 2014 suure häälteenamusega vastu seaduse euro kasutuselevõtu kohta Leedus;
- B. arvestades, et euroga ühinemise õiguslikud tingimused on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 140 ja protokollis nr 13 lähenemiskriteeriumide kohta ning täita tuleb järgmised neli lähenemiskriteeriumit: saavutada hindade stabiilsuse kõrge tase, riigi rahanduse stabiilsus, kinnipidamine Euroopa Rahasüsteemi vahetuskursimehhanismiga ettenähtud normaalsetest kõikumispiiridest ning liikmesriigi poolt saavutatud vastastikuse lähenemise ja tema Euroopa Rahasüsteemi vahetuskursimehhanismis osalemise püsikindlus, mis peegeldub pikaajaliste intressimäärade tasemes;
- C. arvestades, et Euroopa Parlamendi seitsmenda koosseisu majandus- ja rahanduskomisjon võttis 7. aprillil 2014 suure häälteenamusega vastu raporti euro kasutuselevõtu kohta Leedus, andes sellega heakskiidu euro kasutuselevõtule Leedus;
- D. arvestades, et Euroopa Keskpanga 4. juunil 2014 avaldatud lähenemisaruanne kohaselt

¹ ELT C 298E, 8.12.2006, lk 249.

² ELT C 146E, 12.6.2008, lk 251.

täidab Leedu kõik lähenemiskriteeriumid;

- E. arvestades, et euro on ELi vääring ja põhimõtteliselt peavad kõik liikmesriigid, kes lähenemiskriteeriumid täidavad, euro kasutusele võtma ning sellest kohustusest on vabastatud ainult Taani ja Ühendkuningriik;
1. kiidab komisjoni ettepaneku heaks;
 2. toetab euro kasutuselevõttu Leedus 1. jaanuaril 2015. aastal;
 3. palub nõukogul Euroopa Parlamenti teavitada, kui nõukogu kavatses Euroopa Parlamendi poolt heaks kiidetud teksti muuta;
 4. tunneb heameelt selle üle, et lähenemisaruande kohaselt oli Leedu keskmine inflatsioonimäär kuni 2014. aasta aprillini kestnud üheaastase ajavahemiku jooksul 0,6%, millega ta täidab selle lähenemiskriteeriumi;
 5. tunneb heameelt selle üle, et lähenemisaruande kohaselt oli kontrollaastal 2013 Leedu eelarvepuudujääk 2,1% ja valitsemissektori võlg 39,4% SKPst, millega ta täidab selle lähenemiskriteeriumi;
 6. tunneb heameelt selle üle, et lähenemisaruande kohaselt ei olnud liti ja euro vahetuskursi osas kaheaastase kontrollperioodi jooksul pingeid ja Leedu täidab selle lähenemiskriteeriumi;
 7. peab kiiduväärseks, et lähenemisaruande kohaselt olid Leedu pikaajalised intressimäärad 2013. aasta maist kuni 2014. aasta aprillini kestnud kontrollperioodi jooksul keskmiselt 3,6%, millega Leedu täidab selle lähenemiskriteeriumi;
 8. tunneb heameelt asjaolu pärast, et lähenemisaruande kohaselt on Leedu õigusaktid täielikult kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 131 sätestatud nõude täitmise kohustusega;
 9. tunneb sellega seoses eriti heameelt selle üle, et Leedu keskpanga (Lietuvos bankas) seadus on kooskõlas keskpanga sõltumatuse põhimõttega, mis on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 131 ja kajastub Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja artiklis 7;
 10. palub nõukogul Euroopa Parlamendiga uuesti konsulteerida, kui nõukogu kavatses Euroopa Parlamendi poolt heaks kiidetud teksti oluliselt muuta;
 11. teeb presidendile ülesandeks edastada Euroopa Parlamendi seisukoht nõukogule, komisjonile, Euroopa Keskpangale, eurorühmale ning liikmesriikide valitsustele.

SELETUSKIRI

Leedu soovis euro kasutusele võtta juba 1. jaanuaril 2007. See plaan ebaõnnestus 2006. aastal Leedu liiga kõrge inflatsiooni tõttu. Pärast seda on Leedu edasi arenenud ja teinud suuri jõupingutusi euro kasutuselevõtu tingimuste täitmiseks. 25. veebruaril 2013 otsustas Leedu valitsus kehtestada eesmärgi võtta euro kasutusele 1. jaanuaril 2015.

Euroga ühinemise õiguslikud tingimused on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingus ja protokollis nr 13 lähenemiskriteeriumide kohta.

Euro kasutuselevõtu osas kuulub Leedu nende riikide hulka, kellele on kehtestatud erand. Euroopa Keskpang ja komisjon peavad vähemalt kord kahe aasta järel või kui seda taotleb mõni liikmesriik, kelle suhtes on kehtestatud erand, andma nõukogule aru liikmesriikide edusammudest, mida liikmesriigid, kellele on kehtestatud erand, on juba saavutanud majandus- ja rahaliiduga seotud kohustuste täitmisel. Lähenemisaruanne vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 140 lõikele 1 avaldati 2014. aasta juunis. Selles lähenemisaruandes kinnitatakse, et Leedu täidab Maastrichti kriteeriumid.

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 140 lõikes 2 on sätestatud, et komisjoni ja Euroopa Keskpanga aruannete põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga otsustab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal, millised liikmesriigid, kellele on kehtestatud erand, täidavad vajalikke tingimusi artikli 140 lõikes 1 esitatud kriteeriumide alusel, ja tunnistab sellega kehtetuks asjaomastele liikmesriikidele kehtestatud erandid.

Enne kui Euroopa Ülemkogu erandi suhtes otsuse teeb, kontrollib Euroopa Parlament seadusandlikku ettepanekut ja esitab selle kohta arvamuse. Käesoleval aastal on see protsess 2014. aasta mais toimunud Euroopa Parlamendi valimiste tõttu seotud eriliste ajaliste probleemidega, kuna ühelt poolt tuleb asjaomasele liikmesriigile (Leedu) anda euro kasutuselevõtu tõhusaks ettevalmistamiseks kuus kuud aega, aga teiselt poolt toimub Euroopa Parlamendi uue koosseisu avaistung alles 1. juulil 2014.

Neid väljakutseid silmas pidades toetab parlament kiiret otsuse tegemist. Majandus- ja rahanduskomisjon ning raportöör alustasid seetõttu oma tööd juba parlamendi eelmise koosseisu ametiajal kavatsusega esitada 2014. aasta juulis avaistungile kogunevale uuele koosseisule esialgne, veel mitte õiguslikult siduv poliitiline soovitus. Enne mitteametliku raporti vastuvõtmist konsulteeriti 2014. aasta märtsis Leedu ametiasutuste (rahandusministri ja keskpanga direktori) ja komisjoniga.

Parlamendi uus koosseis peab aluslepingus ette nähtud konsulteerimismenetluse seepärast veel 2014. aasta juulis lõpule viima, kuna euro Leedus kasutuselevõtu kuupäevaks on kehtestatud 1. jaanuar 2015. Seetõttu peab parlamendi uus koosseis võtma oma seisukoha vastu sellise, juba varem kasutatud kiirmenetluse raames.

Raportöör esitab ELi toimimise lepingu artikli 140 lõikes 1 sätestatud lähenemiskriteeriumitest kinnipidamise kohta järgmised tähelepanekud:

1. *Siseriiklike õigusaktide kooskõla aluslepingu artiklitega 130 ja 131 ning Euroopa Keskpanga põhikirjaga*

Vastavus Euroopa Liidu toimimise lepingu sätetele (artiklid 123, 124 ja 130) ja Euroopa Keskpanga põhikirja sätetele (artikkel 7, artikli 12 lõige 1, artikli 14 lõiked 2 ja 3 ning artikkel 37) peab olema tagatud.

Leedu parlament (Seimas) võttis 23. jaanuaril 2014. aastal vastu mitme seaduse muudatusettepanekud, mis võimaldavad Leedu keskpangal oma vara vabalt käsutada ja muuta riikliku kontrolliasutuse volitusi keskpanga auditeerimisel. Muudatusettepanekutes on ette nähtud, et kõik keskpanga bilansis olevad varad, kaasa arvatud kinnisvara, kuuluvad keskpangale (omand) ja et keskpank käsutab neid vabalt. Varem kuulusid kehtivate õigusaktide kohaselt need varad riigile ja keskpank ainult haldas neid usaldusõiguse alusel. Kehtestatud õiguslik olukord ning sätted, mis käsitlevad kooskõla aluslepingu artiklitega 130 ja 131 ning Euroopa Keskpanga põhikirjaga, tuleb euro kasutuselevõtul üle kontrollida.

Leedu parlament (Seimas) alustas kevadel (2014. aasta märtsis) arutelu euro kasutuselevõttu käsitleva seaduseelnõu üle. Eelnõus määratletakse euro kasutuselevõtu ettevalmistamise menetlus, litilt eurole üleminek, omavääringu kaotamine ning samuti muud euro kasutuselevõtu praktilised aspektid. Seadus võeti 2014. aasta aprillis suure häälteenamusega vastu. Sellega on ka need õiguslikud tingimused täidetud.

2. *Hindade stabiilsuse kõrge taseme saavutamine*

Kontrollperioodil 2013. aasta maist kuni 2014. aasta aprillini oli Leedu aasta keskmine tarbijahindade harmoneeritud indeksi (THHI) inflatsioonimäär 0,6%, mis on tunduvalt madalam kui kontrollväärtus 1,7%. Kontrollväärtus arvutati kolme parima näitajaga riigi alusel, kelleks olid antud juhul Läti, Portugal ja Iirimaa. Kreekat, Bulgaariat ja Küprost nn kõrvalekalletena arvutuses arvesse ei võetud. Hindade stabiilsus peaks pikas perspektiivis püsima jätkusuutlikul tasemel usaldusväärse eelarvepoliitika toel.

3. *Riigi rahanduse stabiilsus*

2014. aasta lähenemisaruandest (2014. aasta juuni) nähtub, et kontrollaastal 2013 oli Leedu valitsemissektori eelarve puudujääk 2,1% SKPst (kontrollväärtus 3,0%), ja komisjoni arvates väheneb see edaspidi veelgi. Valitsemissektori koguvõlg oli 39,4% SKPst, mis on samuti selgelt väiksem kui kontrollväärtus 60%. Alates 21. juunist 2013 ei kohaldata Leedu suhtes enam ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust. Sellele vaatamata tegi komisjon 2014. aasta juuni alguses ettepaneku, et nõukogu esitaks juuli alguses oma korrapäraste riigipõhiste soovitude raames soovitus, et Leedu muu hulgas tugevdaks oma 2014. aasta eelarvemeetmeid, võttes arvesse, et kulutuste kasv ületab sihttaseme ning et komisjoni talituste 2014. aasta kevadprognoosi põhjal on struktuurses eelarvekohanduses tekkinud lõhe 0,3% SKPst võrreldes nõuetega, mis osutab ohule, et stabiilsuse ja kasvu pakti nõuetest kaldutakse oluliselt kõrvale, ning tugevdaks aastal 2015 eelarvestrateegiat, et tagada nõutav kohandus 0,5% SKPst keskpika perioodi eesmärgi suunas.

4. *Euroopa Rahasüsteemi vahetuskursimehhanismi normaalsete kõikumispiiride järgimine vähemalt kahe aasta jooksul*

Leedu vääring litt liideti vahetuskursimehhanismiga (ERM II) 28. juunil 2004; selle keskkurss euro suhtes on 3,45280 ja valuutakomitee süsteemi tõttu ei ole võimalikke standardseid vahemikke $\pm 15\%$ ära kasutatud ja kõikumisi ei täheldata. Leedu liitumisel ERM II-ga kohustusid ametiasutused ühepoolset säilitama tollase valuutakomitee süsteemi ka vahetuskursimehhanismi raames. Valuutakomitee süsteemi puhul seisavad esiplaanil valuutareservid, kuna need on valuutakomitee usaldusvärsuse alus. Ka selles valdkonnas ei ole Leedul mingeid probleeme. See kriteerium on täidetud.

5. Püsiv lähenemine, mis avaldub pikaajaliste intressimäärade tasemes

Pikaajaliste intressimäärade arengut hinnatakse riigi võrdlusvõlakirja järelturu tootluse põhjal, mille järelejäänud tähtaeg on ligikaudu 10 aastat. Pikaajalised nominaalsed intressimäärad jäid viimase lähenemisaruande koostamisel juba 2012. aastal lubatud määra piiresse ja täitsid seega vastavad lähenemiskriteeriumid.

2014. aasta lähenemisaruandest nähtub, et kontrollperioodil 2013. aasta maist kuni 2014. aasta aprillini oli Leedu aasta keskmine pikaajaline intressimäär 3,6%, mis on madalam kui kontrollväärtus 6,2%, mis arvutatakse samade riikide alusel nagu hindade stabiilsuse kriteeriumi puhulgi, st Läti, Portugali ja Iirimaa alusel.

6. Finantsstabiilsus

Rahvusvaheline Valuutafond (IMF) märkis 2013. aasta septembris, et Leedu finantsüsteem on likviidne ja hästi kapitaliseeritud. Leedu finantssektoris domineerivad jätkuvalt Skandinaavia pangad, kes valitsevad ligikaudu 90% turust. Leedu keskpanga viimaste andmete kohaselt on Leedus praegu kergelt alanev likviidsusmäär 38,3% (2013. aasta kolmas kvartal), langev halbade laenude arv ning vähenev laenude ja hoiuste suhe.

Euroopa Komisjon on kutsunud Leedut üles pöörama rohkem tähelepanu väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele piisavate krediitdivõimaluste pakkumisele. Leedu peab jätkama ka investeringute ja majanduskasvu edendamise toetamist, kuna pakkumise ja nõudluse nõrga suhte tõttu 2012. aastal laenude maht ei kasvanud.

7. Energiasektori erilised probleemid

Leedut iseloomustab suur energiasõltuvus:

- Leedu kuulub kõige rohkem ohustatud energiavarustuse kindlusega ELi riikide hulka;
- nafta ja gaasi osas sõltutakse täielikult ühestainsast välismaisest tarnijast (Venemaa riiklik tarnija Gazprom). Võrguühendused teiste ELi riikidega on puudulikud;
- gaasi osakaal on kasvanud tugevalt eelkõige seetõttu, et tasakaalustada ELi nõutud Ignalina tuumajaama tegevuse lõpetamist;
- Leedul on ELis suhteliselt suur energiamahukus, kuigi on saavutatud edusamme;
- energiatasud moodustavad tarbijate ostukorvist ebaproportsionaalselt suure osa.

Leedu presidendi kantselei teatas 8. veebruaril 2014, et vastavalt ELi kolmandale energiapakatile alustatakse eraldamist Leedu gaasisektoris. Leedu valitsuse kava kohaselt peab Gazprom novembriks lahkuma gaasivõrguettevõtjast Amber Grid, milles on Gazpromil praegu 37% suurune osalus. Lisaks toetab E.ON energiaettevõtte Lietuvos Dujos (E.ONi osalus moodustab seal 38,9%) kohtumenetlust Gazpromi turgu valitseva tegevuse vastu.

Leedu valitsus on oma riigi energiaprobleemidest teadlik ja üritab nendega laiapõhjalise riikliku energiasõltumatuse strateegia abil tegeleda. Strateegia hõlmab ajavahemikku 2020. aastani ja selles on ette nähtud mitmekesised meetmed seoses elektri, gaasi ja naftaga, muu hulgas taastuvate energiaallikate laialdasem kasutamine, uue tuumajaama ehitamine, uued elektri- ja gaasivõrgud naaberriikidega ja veeldatud maagaasi terminali ehitamine.

8. Avalik arvamus ja poliitilised arutelud

2013. aasta mais oli üle poole – 52% – küsitletud leedulastest (1029 isikut) Leedu euroalaga ühinemise vastu, 40% selle poolt ja 8% kõhkleva seisukohal. Jääb üle loota, et Leedu valitsuse selge eesmärk võtta euro 1. jaanuaril 2015 kasutusele viib poolehoidu suurenemiseni. Leedu parlament (Seimas) võttis 17. aprillil 2014 vastu seaduse euro kasutuselevõtu kohta Leedus. Seaduseelnõu poolt hääletas 87 parlamendiliiget, vastu oli seitse ja 13 jäi erapooletuks. See tulemus näitab Leedu erakondade selget toetust eurole.

NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS

Poolt hääletanud liikmed: 48	PPE : Burkhard Balz, Lara Comi, Markus Ferber, Brian Hayes, Gunnar Hökmark, Danuta Maria Hübner, Othmar Karas, Krišjānis Kariņš, Georgios Kyrtos, Alain Lamassoure, Werner Langen, Ivana Maletić, Thomas Mann, Fulvio Martusciello, Luděk Niedermayer, Sirpa Pietikäinen, Renato Soru, Theodor Dumitru Stolojan, Marianne Thyssen S&D : Hugues Bayet, Andrea Cozzolino, Anneliese Dodds, Jonás Fernández, Elisa Ferreira, Neena Gill, Roberto Gualtieri, Ramón Jáuregui Atondo, Olle Ludvigsson, Emmanuel Maurel, Costas Mavrides, Alessia Maria Mosca, Peter Simon, Catherine Stihler, Paul Tang, Jakob von Weizsäcker ECR : Notis Marias, Morten Messerschmidt, Stanisław Ożóg, Sampo Terho, Johan Van Overtveldt ALDE : Sylvie Goulard, Petr Ježek, Ramon Tremosa i Balcells, Cora van Nieuwenhuizen Verts/ALE : Sven Giegold, Michel Reimon, Molly Scott Cato, Ernest Urtasun
Vastu hääletanud liikmed: 8	ECR : Bernd Lucke GUE/NGL : Fabio De Masi, Marisa Matias, Rina Ronja Kari EFDD : Patrick O'Flynn, Marco Valli, Steven Woolfe NI : Sotirios Zarianopoulos
Erapooletud liikmed: 1	NI : Michał Marusik

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÖPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	14.7.2014
Lõpphääletuse tulemus	+: 48 -: 8 0: 1
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Burkhard Balz, Hugues Bayet, Fabio De Masi, Anneliese Dodds, Markus Ferber, Jonás Fernández, Elisa Ferreira, Sven Giegold, Neena Gill, Sylvie Goulard, Roberto Gualtieri, Brian Hayes, Gunnar Hökmark, Danuta Maria Hübner, Petr Ježek, Othmar Karas, Rina Ronja Kari, Georgios Kyrtos, Alain Lamassoure, Werner Langen, Bernd Lucke, Olle Ludvigsson, Ivana Maletić, Notis Marias, Marisa Matias, Costas Mavrides, Luděk Niedermayer, Patrick O'Flynn, Stanisław Ożóg, Sirpa Pietikäinen, Molly Scott Cato, Peter Simon, Theodor Dumitru Stolojan, Paul Tang, Sampo Terho, Marianne Thyssen, Ramon Tremosa i Balcells, Ernest Urtsun, Marco Valli, Cora van Nieuwenhuizen, Johan Van Overtveldt, Jakob von Weizsäcker, Steven Woolfe, Sotirios Zarianopoulos
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Lara Comi, Andrea Cozzolino, Ramón Jáuregui Atondo, Krišjānis Kariņš, Thomas Mann, Fulvio Martusciello, Emmanuel Maurel, Morten Messerschmidt, Alessia Maria Mosca, Michel Reimon, Renato Soru, Catherine Stihler